

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan zvečer, misli nedelje in praznike, vse po pošti prejemanj, za avstro-ugarske dežele za vsa leta 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K 50 h, za en mesec 1 K 50 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K, za en mesec 1 K. Kder bodi nam pa, plača za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 50 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez tedenske vplačilne naročnine se ne sprejema. — Za ostanke se plačuje od petdesetpet petit-vrste po 12 h, če se ostanke tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Sprejeti se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo le v Kladovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadst., upravnništvo pa v pritličju. — Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanke, t. j. administrativne stvari.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Uredništvo telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravnništvo telefon št. 35.

Ptujski panama in — javna morala.

Ko je ptujski paša J. Ornig kot župan ter sedaj radi goljufije ubegli F. Kaiser, takrat še oblastni podžupan, čutil pred 2 letoma potrebo dr. Ivana Tavčarja in dr. A. Brumna, odvetnika v Ptuju, tožiti radi pregreške žaljenja časti, je, kakor je čitateljem tega lista znano, c. kr. nadsodišče v Gradcu sklenilo brez vsakega povoda delegirati mariborsko poroto, namesto ljubljanske porote. Na kak način sta tu „poštenjaka“ mogla tako nezakonitost izposlovati, je bilo širši javnosti neznano. Dr. Ivan Tavčar je v poslanski zbornici takratnega predsednika grofa Gleispacha radi tega precej ostro prijel in takratni vodja justičnega ministrstva, sedajni justični minister dr. Klein je imel precej posla in truda, oprati zamorca grofa Gleispacha, kolikor se je dalo. Dodela se mu to ni posrečilo, ker je moral priznati, da je c. kr. deželno nadsodišče na krut način zakon kršilo. S tem nevaležnim delom pa je justični minister — seveda bona fide — kolikor toliko se zavzemal za J. Orniga in sedanjega goljufa ter defraudanta Fran Kaiserja, kojega sleparije in goljufije segajo nazaj v več kakor desetletno dobo. Radi bi videli, kak obraz bi justični minister dr. Klein sedaj delal, če bi mu kdo kaj v uho zašepetal o ptujski panami. Pravzaprav bi moral dr. Tavčar takrat tudi referenta pri c. kr. deželnem nadsodišču pošegetati.

Z dotičnim referentom sta imela J. Ornig in Fr. Kaiser še osebne zveze od tistega časa, ko je referent služboval še v Ptuju kot sodnik. To se mora tukaj pibiti, ker „Arbeiterwille“, ki dobiiva dobrih informacij, trdi, da je J. Ornig posodil Fr. Kaiserja v Gradcu še 500 K, da jo je Kaiser lažje popihal. Sploh pa to socialno-demokratsko glasilo objavlja taka dejstva o Ornigu

in Kaiserju, iz katerih se da sklepati, da je J. Ornig dal pomoč in potuho Fr. Kaiserju v to svrhu, da je lažje pobegnil. Da so ta dejstva resnična, sledi iz tega, ker izhajajo od nemške strani, in ker njih J. Ornig niti ne popravlja, dočim je prej kar nad 30 popravkov poslal „Arbeiterwille“, kar dokazuje, da J. Ornig, kakor tudi njegov pravni konzulent prav pridno čitata ta časnik.

Zadnja številka „Arbeiterwille“ z dne 2. decembra 1906 pa pod glavljem „das Panama von Pettau“ objavlja take fakte, iz katerih neovržno sledi, da je J. Ornig vedel tudi dobro za sleparije in zlodejsstva svojega podžupana Fr. Kaiserja, ne da bi kaj ukrenil v odpravo. Trdi se v tem dopisu, da je umrl hišni posestnik v Ptuju Kasper prosil nekega nemškega poslanca, naj v Gradcu na pristojnem mestu opozori na zaupen način merodajne činitelje, naj odredijo natančno preiskavo Ornigovega gospodarstva pri branilnici.

S posebno nevoljo je Kasper kazal na čudne manipulacije sedanjega kridatarja in beguna Fr. Kaiserja. To pa ni imelo nobenega uspeha. Kasper je Ornigovo gospodarstvo z nezaupanjem zasledoval in se v prijateljskih krogih izrazil, da se J. Ornig zna nekaj sličnega doživeti, kakor njegov oče. Tu je bil namreč pred mnogimi leti obtožen pred c. kr. okrožnim sodiščem v Celju radi hudodelstva tatvine. Obravnava se je vršila pred porotniki. Oče obtoženca, torej stari oče g. J. Orniga, je bil takrat že premožen pek v Ptuju. V to svrhu, da reši svojega sina iz tega neprijetnega položaja, vzame polno vrečo denarja s seboj v Celje in začne denar ponujati nekemu ptujskemu porotniku, da bi z denarjem podkupil druge porotnike, da bi glasovali za „nekriv“. Pri tem menda ni ničesar opravil. Faktum pa je, da takratni funkcionar c. kr. državnega pravdnika v Celju Schw. — ki je bil poznej natus v Gornjem

gradu — umaknil tožbo v javni razpravi, ker je bilo dokazovanje že dokončano in Ornigova krivda že popolnoma dokazana. Vse je stremelo in se začudeno povpraševalo, kako je to mogoče. Seveda je bil Ornigov oče vsled umaknitve tožbe popolnoma oproščen od zatožbe radi tatvine. V 24 ur je bil potem dotični uradnik telegrafičnim putem suspendiran.

Kmalu potem se je tudi zaznalo, da je oče obtoženca, toraj stari oče g. J. Orniga, dal dotičnemu državnemu pravdniku več tisočakov ter ga s temi tisočaki podkupil v to svrhu, da je tožbo umaknil.

Ta slučaj omenja „Arbeiterwille“.

Umevno je, da si J. Ornig ne upa tožbe vložiti; umevno pa je tudi, zakaj se je J. Ornig vsakemu okrajnemu glavarju, ki je po postavi kot vladni komisar za nadzorstvo hranilnice ptujskega mesta poklican, in vsakemu okrajnemu sodniku v Ptuju prilizoval ter mu bratovščino ponujal. Umevno je tudi, zakaj se gotovi uradniki v Ptuju imenujejo „Gratiss-Fresser am Rann“; vsaj „Arbeiterwille“ jih je tako krstil.

Iz vsega tega sledi, da je beseda: „Panama von Pettau“ opravičena in postala prava krilata beseda. Želeli bi bilo, da bi slovenska javnost in posebno slovenski poslanci izvajali iz dejstev potrebne konkurence, da bi se ozdravila ta rakrana, če drugače ni mogoče, s pravim pravecatim „Kaiserschnittom“. Kompromitirani uradniki naj se opravičijo. Graška justica in uprava pa naj doživi za Slovence kmalu svoj — sodni dan.

Govor poslanca Plantana

v poslanski zbornici 1. decembra.

(Dalje.)

Popolnoma drugačna je pa stvar s poslancem Šukljeto in njegove tozadevne skrajno prezirljive opazke ne more mirno trpeti kranjsko meščanstvo, zlasti ne Dolenjci.

V boljše razumevanje moram dodela v kratkem objektivno navesti nekaj dejstev iz nedavne politične prošlosti posl. Šukljeta.

Sedanji dvorni svetnik Šuklje je svojo politično kariero pričel kot neznatni gimnazijski profesor s tem, da se je dal baš v dolenjskih mestih in trgih voliti v osemdesetih letih v državni zbor. (Čujte, čujte!)

Ta mandat je bil nesporno do leta 1901. v njegovi posesti, torej okoli 16 let.

Pred volitvami leta 1900. so nastale med njim in njegovimi dosedanjimi volilci difference, ki so povzročile, da se je morala njegova kandidatura opustiti.

Nato so se dolenjska mesta zedinila za svojo kandidaturu in sem bil dne 3. prosinca 1901 izvoljen v državni zbor po vročem boju proti združenim klerikalcem, vlado in Nemcem namesto prejšnjega dvornega svetnika Šukljeta.

Od tega dne se je vršila v osebi gosp. dvornega svetnika Šukljeta silna sprememba, on je postal narobe Pavel, to se pravi iz dosedanjega Pavla, prijatelja mest in meščanov, osvetoželjni Savel in najbolj fanatičen sovražnik kranjskih mest in meščanov.

To svoje sovraštvo dokumentuje na najbolj očividni način in pri vsaki priliki in nemogoči priliki.

Ogorčen je bil radi tega, da mu niso hotela ta uboga dolenjska „takozvana mesta“ in gnezda na kolenih ponujati državnozbornskega mandata. Pri tem je pa pozabil samo to edino dejstvo, da bi še danes moral služiti na kaki gimnaziji v najboljšem slučaju kot ravnatelj, ako bi se ga ne bila pred 20 leti usmilila dolenjska mesta in ga poslala v državni zbor. (Čujte, čujte!)

Vsako teh malih „gnezd“ na Dolenjskem znači stopnico za poslanca Šukljeta, po kateri je stopal kvišku od navadnega gimnazijskega profesorja.

Svojo sedanjo brezskrbno eks-

stenco si ima torej zahvaliti samo dobrodušnosti „takozvanih dolenjskih mest“, ki so ga več nego 15 let pošiljala v državni zbor in zato bi jim moral biti pač bolj hvaležen. (Tako je!)

Tako mislijo ti naivni in dobri meščani, pa tudi vsi ostali objektivno misleči ljudje v celi deželi Kranjski.

Nadalje pride v poštev tudi sledeči razlog. Nekatera takozvanih mest na Dolenjskem so bila tako uslužna, da so svojemu poslancu dvornemu svetniku Šukljetu naklonila najvišje odlikovanje s tem, da so ga imenovala za častnega občana. Tako je bil v Rudolfovem in Višnji gori itd. imenovan za častnega meščana in v zahvalo za to se je v generalni debati 9. novembra t. l. požuril, da je prehitel že specijalno debato ter naznanil osuplemu svetu, „da je moj minoritetni predlog med vsemi minoritetnimi predlogi najnesmiselniji in da imamo na Kranjskem eno edino resnično mesto, to je Ljubljano! Ostala takozvana mesta se sicer imenujejo mesta in trgi, toda nimajo na sebi mestnega ničesar drugega, kakor zgodovinsko ime.“

To je hotel dokazati s tem, da je še pristavil: „Sestavljen sem volilni okraj z 31.999 dušami in v ta namen sem moral 30 takozvanih mest skupaj pobrati.“

Na te ohole in malo okusne besede gospoda dvornega svetnika Šukljeta moram kot napadeni v vsej skromnosti odgovoriti sledeče:

Poznam dvornega svetnika Šukljeta izza vseučilišnih let, to je od leta 1874, tedaj celih 32 let ter morem na podlagi lastnih opazovanj in na podlagi splošne sodbe ljudi, ki so prišli s Šukljeto v dotiko, mirno trditi, da skromnost ni bila nikoli njegova močna stran. Zato se prav nič ne čudim, da je zvest svojemu staremu okusu proglasil tudi moj minoritetni predlog ravnatoka kakor njegov načelnik dr. Šusteršič v odreku za volilno reformo za najnesmiselnijšega. (Posl. dr. Tavčar: In be-

LISTEK.

Dramatik Ivan Cankar.

Za premiero njegove drame „Za narodov blagor“ obrisal Fr. Kobal.

Bilo je 1. 1900, 16. marca, ko nas je Cankar s slovenskega odra presenetil s svojo dramo „Jakob Ruda“. Z nezaupnim srcem smo takrat prestopali prag slovenske Talije, kajti Cankarja dotlej še nismo bili poznali kot dramatika; znan in hipoma priljubljen nam je bil dotlej le kot lirik in kot novelist. O Veliki noči leta 1899. je bil namreč skoro zajedno z Zupančičem „Čašo opojnosti“ izdal sicer droben, pa tem parfimiranejši zbornik ljubavno-liričnih pesmi in deloma satiriških romanc, radi svoje zgodovine dobro znano „Erotiko“. Ravnoistega leta pa je izšlo pri Schwentnerju izpod Cankarjevega peresa 29 črtic in novelic. Te črtice in novelice, združene v „Vinjetah“ in od kritike z velikim priznanjem sprejete, so potrdile le še bolj, da nam je v Cankarju vzrasel mojster sloga, romantik, ki mu je srce sentimentalno, kadar je dobre volje, ki pa pomaka

svoje ostro pero v žolč, kadar ga je zajela žalost, in realist, ki se rad zavija v flor mysticizma in ki motri življenje z viška človeka, kateremu je v zasmeh vse, kar se zdi nam dobrim državljanom in izmozganim filistrom modro in važno.

Marca meseca 1. 1900. pa nam je hitela kritika oznanjati radostno vest, da nam je vstal dramatik, od katerega si smemo po vsej pravici mnogo lepega obetati. To je bilo takrat, ko se je vpriporil Cankarjev „Jakob Ruda“ in ko je „Zvonov“ gled. poročevalec s ponosom zabeležil, da je „storilo naše dramatiško slovetvo baš s to Cankarjevo dramo precejšen korak naprej.“ Takrat torej je bil Cankar debutiral kot dramatik — in njegov debut je bil srečen.

„Jakob Ruda“, dasi kot prva Cankarjeva drama vpriporjen, pa ni Cankarjeva prva drama sploh. Pisal je C. „Rudo“ 1. 1898, torej leto preje, predno je bil izdal „Erotiko“ in se nam oznanil kot lirik, natisnjen pa je bil „Ruda“ dve leti pozneje, torej za „Vinjetami“. Prvi Cankarjevi poskusi na dramatičnem polju pa segajo daleč nazaj; že kot četrtošolec (menda leta 1892.) je bil napisal neko, kakor pravi sedaj,

zelo bedasto enodejanko in jo izročil Borštniku, takratnemu vodji slov. gledališča. Ali bilo ga je svojega prvega „javnega“ nastopa tako sram, da je pobegnil iz gledališke pisarne in da ga ni bilo nikoli več tja. — Leta 1897. pa je napisal dramo „Romantični ljudje“, ki nima slabe ideje, ki pa jo je takratni urednik „Ljublj. Zvona“ odklonil. Rokopis hrani Schwentner, vendar Cankar te drame nikoli ne bo pustil priobčiti. Nekaj potez je iz te svoje drame kasneje povzel v svoji komediji „Za narodov blagor“.

Izdavši „Erotiko“, se je Cankar kakor v zasmeh tistim, ki so ga po vsej sili hoteli potrditi med sčasoma najboljšim slov. lirike, čisto odpovedal zlaganju pesmi in se posvetil novelistik, nadaljujoč v „Vinjetah“ izraženo smer ter je objavljal svoje številne krajše in daljše spise, izvečine satirične vsebine po raznih slov. listih, vmes pa je (1. 1900. na Dunaju) pisal svojo satirično komedijo „Za narodov blagor“, ki se ima prvič na slov. odru vpriporiti jutri. L. 1901. je bilo izredno plodovito: doneslo nam je pri Schwentnerju izšlo „Knjigo za lahkomišelnice ljudi“, v Knezovi

knjižnici „Tujce“. Leto nato pa je prišla na svetlo tretja velika Cankarjeva drama „Kralj na Betajnovi“, isto leto, ko je v Knezovi knjižnici izšla povest „Na Klanec“.

„Kralj na Betajnovi“ je moral čakati skoro dve leti, predno so ga na slov. odru vpriporili. Cankar je bil tačas že poleg manjših spisov objavil pri Kleinmayru & Bambergu zbirko novel „O zori“ (1. 1903.) in v Matici „Življenje Petra Novljana“ (1. 1903.), ko se je končno 9. januarja 1904. prvič na slov. odru vpriporila trodejska drama „Kralj na Betajnovi“. Uspeh, ki ga je imela ta drama, je bil tolik, da je „Zvonov“ poročevalec ta dogodek registriral „kot najvažnejši dogodek na našem odru v zadnjem času“. Ponovila se je predstava 12. januarja, leto nato (maja 1905.) pa so jo vpriporili v „Narodnem divadlu“ v Pragi.

Nato je objavil Cankar pri Schwentnerju „Hišo Marije Pomocnice, (1. 1904.) in „Gospo Judit“ (1. 1904.), v Matici ljubzensko zgodbo „Križ na gori“ in zopet pri Schwentnerju „Nino“ — o kakem delovanju na dramskem polju pa ni bilo ničesar čuti. Ozlovoljen

vsled že dosti znanih mahinacij je nadaljeval s svojimi prozaiskimi spisi in študiral notranjo dramatično tehniko. Nezadovoljen s svojimi dramami snuje novih načrtov vse polno in obeta za prihodnje leto dvoje čisto novih dram; prva izide skoro gotovo že v januarju.

Toliko o zunanjih okolščinah. Ostajaje pri površnem skiciranju naj dostavim še nekaj pripomb, nanašajoč se na jutrišno premijero.

Komedija „Za narodov blagor“ je satira na tisto vrsto ljudi, ki vedno poudarjajo, da jim je pri vsem njihovem početju le za to, da koristijo narodu, dočim v resnici nimajo v mislih drugega, nego kako bi se sami okoristili. Narodov blagor pravijo, lastni blagor pa mislijo. No, tacih ljudi je povsodi na izobilje. Ibsen jih je korenito izdelal s svojo dramo „Stebri družbe“, s katero ima Cankarjeva drama dokaj sličnosti. Izrecno moram poudarjati, da za posameznimi osebami te satire ni iskati konkretnih oseb, kakor se to od gotove strani, ki Cankarju ni prav nič prijazna, s tako preveč očitno vnamo raznaša. — In ker je ta javnost večna, zato Cankarjeva komedija

dastega!) Da, eden ga je imenoval bedastega, drugi nesmiselnega.

S tem je le dokazal, da se smatra vedno za najpametnejšega učenika celega sveta in zato me hoče kot svojega političnega nasprotnika poučiti. Toda tako domišljavost moram odločno zavrniti, ker sem že prestar, da bi se učil od njega, kije le par let starejši od mene. Svojo modrost naj hrani zase, zakaj svoje študije sem že davno dovršil in ne potrebujem njegovih nauk.

Tudi v zanaprej bom mirno pričakoval sodbe objektivnih sodnikov o svojem minoritetnem predlogu; od dvornega svetnika Šuklje seveda ne morem pričakovati objektivne sodbe.

Pri tej priliki bi rad pred vsem konstatiral, da je poslanec Šuklje izrekel proti moji razdelitvi volilnih okrajev ravno tiste ugovore, ki jih je v odseku izrekel svoječasnno tudi dr. Šusteršič. Tudi ta me je obsul po svoji navadni maniri z raznimi negativnimi ljubeznivostmi, kakor „nesmisel“ itd., imenoval je kranjska mesta in trge rečna gnezda ter je v ilustracijo navajal ravno tista najmanjša mesta in trge, kakor njegov sedanji intimni prijatelj in pristaš dvorni svetnik Šuklje — na pr. Višnjo goro, Goričane, Trebelno, Turjak itd.

Iz tega dejstva sem potem sklepal, da se je posl. Šuklje zadovoljil s tem, da je prebral dr. Šusteršičev govor iz volilnega odseka ter ga potem zopet izpustil tukaj v zbornici kot lastni fabrikat. Ako bi bil pregledal moj minoritetni predlog, bi bil vendar mogel povedati o tem svoje lastne misli; tega pa ni mogel storiti, temuž je popolnoma rekapituliral prijazne besede, ki mi jih je tozadevno posvetil v odseku dr. Šusteršič.

Dokler je bil dvorni svetnik v slovenski svobodnomiselni stranki — to je bilo do leta 1900 — je bil goreč zagovornik meščanstva na Kranjskem in je tudi v kranjskem deželnem zboru vodil zelo ostre boje s tisto stranko, ki mu je na njegove stare dni dovolila v svoji sredini milostno pribežališče, tako da je bil takrat najbolj sovražen mož v klerikalni stranki.

Takrat je bil velik prijatelj kranjskih mest in je govoril marsikak slavošpev na ta revna mesta, o katerih pravi sedaj zaničevalno, da nimajo „prav nič mestnega na sebi“. (Čujte! Čujte!) (Dalje prih.)

Volilna reforma pred gosposko zbornico.

Dunaj, 10. decembra. Komisija gosposke zbornice bo tudi še jutri in pojutrišnjem nadaljevala posvetovanja zaradi volilne reforme. V sredo se sklepi formulirajo. V današnji konferenci se je sklenilo, da se določi numerus clausus in obliki novele k § 5. zakona z dne 21. decembra 1867, ki priznava kroni pravico pri-

čez sto let ne bo nič manj aktualna kot danes. Konkretni povod za komedijo je resnično dal znani politični spor za prvenstvo, ki je nastal po Klunovi smrti. Toda Cankar je tisti slučaj generaliziral, dal svoji satiri tujo podlago in globljo misel in ni udaril na posamezne osebe, ampak na ves tisti „narod“ in na njegov „blagor“.

Hraneč si podrobnosti za pozneje, naj dodam le še nekaj kar najpopularnejših pripomb v karakteristiko dramatika Cankarja in izrecno samo toliko, kolikor je potrebno za pravo pojmovanje jutrišnje premiere.

Cankarja poznamo kot umetnika, ki ve v čudovito lepih besedah povedati, kaj mu polni srce. Rad nam pripoveduje o ljubezni, še rajši pa se neusmiljeno norčuje iz ljudi in njihovega početja, v kolikor se mu vidi smešno in zasmehovanja vredno. Ali — dočim je bil preje le zloben, postal je sedaj trpek, njegovo roganje ni prešerno, marveč mu je primešano bridro spoznanje. Vedno pa se mu gre pred vsem za to, kako nam pove svoje misli. Cankarja hvalimo kot mojstra sloga in blesteče besede; zato tudi v njegovi drami ne bomo iskali toliko dejanj, kolikor misli,

ziva. V političnih krogih so mnenja, da bo komisija gosposke zbornice sklenila, spreminiti volilno reformo v zmislu pluralitete, toda gosposka zbornica sama bo z veliko večino zavrgla spremembo ter sprejme volilno reformo tako, kakršno je sprejela poslanska zbornica. — V današnji seji je bivši minister plem. Plener z vso vehemenco zahteval pluralitetno volilno pravico. — Ministrski predsednik baron Beck je razpravljal o celem kompleksu volilne reforme zelo obširno. Izjavil je kategorično, da je brezpogojno potrebno, da se volilna reforma sprejme nespremenjena. Nadalje je povedal, da zavzema vlada napram pluralitetni volilni pravici neizprosno stališče, ker bi s tem postal princip enakosti volilne pravice iluzoren. Pač pa se da govoriti z vlado glede reforme gosposke zbornice na ta način, da se število njenih članov omeji na določeno število. — Popoldne so govorili še Mattausch, knez Schönburg in grof Auersperg, a posvetovanje se je proglasilo za zaupno.

Iz delegacij.

Budimpešta, 10. decembra. Pododsek avstrijske delegacije za razdelitev zalaganja armade in mornarice je imel danes dolgotrajno sejo. Trgovinski in poljedelski minister sta si na vse načine prizadevala, da bi dokazala, da se pri razdelitvi dobav ni postopalo tako v prilog Ogrski, kakor se govori v javnosti. Dočim se je trgovinskemu ministru dr. Fortu precej posrečilo, zvrtni se sebe odgovornost za škandalozno razdelitev, se je poljedelski minister grof Auersperg tako slabo zagovarjal, da se smatra njegovo stališče za omajano. Že dosedaj ni bilo zalaganje v nikakem razmerju s kvoto, ki jo prispevata Avstrija in Ogrska za skupne namene, ker že pri nakupovanju konj za vojaške namene se je pokazala očitna krivica. Tako se je na pr. lani nakupilo na Ogrskem konj za skoraj 5 milijonov kron, v Avstriji pa le za nekaj nad 1 milijon kron. Za bodoče pa je dogovor še krivičnejši za Avstrijo.

Budimpešta, 10. decembra. Deželna zveza ogrskih industrijcev je izrekla v današnji seji, da pomeni dogovor med ogrsko vlado in vojnim ministrstvom glede zalaganja armade in mornarice minimum tega, kar sme Ogrska zahtevati. Stem so se le deloma odpravile krivice, ki jih je avstrijska industrija uganjala leta in leta v veliko svojo korist.

Sloga v nemških in čeških taborih.

Praga, 10. decembra. Pretečene dni so imeli zaupniki vseh štirih nemških strank posvetovanje zaradi razdelitve mandatov. Složili so se, da dobi nemška kmetijska stranka 20, ljudska stranka 10, napredna stranka 10 in Vsenemci 15 volilnih okrajev.

dovršeno, blesteče izraženih bodočih misli.

Zato se bomo v prvi vrsti vdajali prešerni „stimungi“, ki je je obilo razlite tudi nad to Cankarjevo dramo in se bomo naslajali nad dovršenostjo, s katero biča satirik Cankar razmere, ki jih je to pot vzel za predmet zabavljalci. — Iz njegovih novel vemo, da zna Cankar s par potezami imenitno narisati osebnost, bodi da jo riše dostojno in resno, bodi da jo dostojanstveno karikira. Tako se nam tudi v tej komediji kažejo osebe vsaka zase človek posebne vrste, smešne vsled svojih nazorov ali gest, pristudne vsled nizkosti svojega mišljenja i. t. d. Vse posamezne osebe pa veže trdi okvir skupnega stremljenja: „za narodov blagor“ napolniti si lastni želodec in lastne žepce.

Ne maram posezati vnaprej. Gotovo je, da je Cankarjev „Za narodov blagor“ edina slov. drama, ki po vsej pravici zasluži ime komedije v višjem smislu.

Čujem, da je komedija vestno in z veliko marljivostjo zrežirana in naštudirana, velike vloge so v najboljših rokah — torej se nam je opravičeno nadejati v vsakem oziru znamenitega večera.

Dunaj, 10. decembra. Danes so imeli v poslanski zbornici tisti državni poslanci, ki so obenem tudi člani moravskega deželnega zbora, posvetovanje ter so sklenili, da se ustanovi skupni izvrševalni odbor vseh treh nemških strank in da bodo vse tri stranke v narodnih zadevah postopale v deželnem zboru složno.

Praga, 10. decembra. Posledica skupne organizacije med nemškimi strankami je ta, da pozivajo „Narodni Listy“ češke stranke h koncentraciji, tako da naj 1. tvorijo vse češke stranke v državnem zboru skupni klub; 2. mladočeška stranka se mora z vsemi koaliranimi strankami zediniti za skupni program, ki mora obsegati vse narodne zahteve; 3. poleg tega temeljnega programa je sestaviti aktualni češko-politični in gospodarski program; 4. koalirane stranke morajo natančno naznaniti, kako stališče zavzemajo napram klerikalnim in socialističnim strankam; 5. skupni češki državnozborski klub se naj začne dogovarjati z vsemi slovanskimi strankami, ali bi ne bilo mogoče doseči v posameznih vprašanjih skupnega nastopa in 6. za predstoječe državnozborske volitve je doseči sporazumljenje.

Ločitev cerkve od države na Francoskem.

Pariz, 10. decembra. Naučni minister Briand je izjavil glede papeževega poziva francoski duhovščini, da ščuva papež k upor, ker se zanaša, da bo iz tega boja izšla cerkev zmagonosna. Sedaj bo zakon govoril zadnjo besedo. Ako cerkev hoče imeti vojsko, naj jo pa ima. — Tudi vsi radikalni in socialistični časopisi se bavijo s papeževim ščuvanjem ter pravijo, da je papež proglasil versto vojsko. Republika se ne more pustiti zasmehovati. Ako bo duhovščina slušala papeževe ukaze, se morajo takoj ustaviti pokojnine in podpore duhovščini, cerkvena poslopja pa se izroče občinam.

Ustanovni shod „Narodne stranke za Štajersko“ v Celju.

Pred leti je jela malo po malem pokati proslavljena štajerska sloga, o kateri so zatrjevali tisti, ki so imeli vso oblast v rokah in ki so bili navajeni, da se je vse slepo pokorilo njihovu povelju in njihovi volji, da je edino spasonosna za politični napredek in narodni blagor štajerskih Slovencev.

Prvi poskusi, razbiti ono slogo, ki že zdavna ni bila ničesar drugega, kakor nekaka zavarovalnica za klerikalne elemente, da so mogli nemoteno v kalnem ribariti in napeljavati vodo na svoj politični mlin, so se ponesrečili. Zavladala je zopet stara idealna lepa sloga, pod katere okriljem se je solnčila posvetna inteligenca v popolnem indiferentizmu in brezdelju, klerikalci so pa pripravljali teren za svojo politično organizacijo in gradili s snovanjem raznih političnih in drugih društev krepke trdnjave klerikalne misli.

Sloga je bila liki stoječa voda, ki nima niti pritoka niti odtoka in ki jame smrdeti, čim jo začasa ne posuši solnce božje.

V političnem življenju štajerskih Slovencev je zavladala gnuloba in ta gnuloba je provzročala smrad. In ljudje zdravih novov so zapuščali in bežali iz stranke, ki je priporočala tisto slogo, pod katero se je svobodno in neovirano smela širiti gnuloba.

Neuke, manj izobražene mase so trumoma prestopale tja, kamor so jih vabili s sirenskimi glasovi in kjer so znali z rafinirano virtuoznostjo izraziti momentano njeno razpoloženje, v — nemškutarski tabor.

In tako je prišlo, da je v sruču slovenskega štajerskega ljudstva nastala stranka, ki je zavrgla docela slovenski narodni program in stopila kot ponižna dekla v službo Nemcem, da jim pomaga ubiti lastni svoj slovenski rod. To je bila posledica guile, vse svobodno gibanje dušeče sloge.

In nastopili so možje, ki so odkrito izpovedali svoje prepričanje, da je toliko slavljenja in hvaljenja sloga največja nesreča za slovenska narodna stremljenja, ter neustrašno odkrito naglašali, da je v eminentnem interesu dobre narodne stvari, da zavolovi v štajerski javnosti novo sveže življenje in se pokoplje enkrat za vselej globoko med staro šaro anahronistični nestvor takozvane narodne sloge. Prvi obroč te sloge je počil pri naknadnih državnozborskih volitvah meseca julija, zadnji pa pri do-

polnilni deželnozborski volitvi v brežiškem okraju.

Pri teh volitvah so se že pojavili rudimenti nove svobodnomiselne, napredne stranke, ki je meseca septembra stopila odkrito na plan.

Ta stranka, ki si je nadelala naslov narodne, se je v soboto ustanovila v Celju, in napravila prvi smeli korak v življenje. Kdor količjak pozna dosedanje dezoletne razmere na Štajerskem in kdor je bil navzoč na sobotnem ustanovnem shodu v Celju, bo moral priznati, da ima mlada stranka na Štajerskem veliko bodočnost.

Najjasnejši dokaz je dejstvo, da se je klerikalci boje bolj nego hudiča in da so jo štajerski politični mogotci jeli resno upoštevati še preje nego je bila oficijalno porojena.

Sobotni ustanovni shod, ki se ga je udeležilo okoli 300 do 400 somišljenikov z vsega slovenskega Štajerja, izpričuje, da ima „Narodna stranka“ mogočno zasombro v najinteligentnejših slojih vseh stanov. To je pribita stvar in naj njeni nasprotniki še tako lažejo in skušajo novo stranko predstaviti javnosti kot neznamen faktor brez pomena in brez vsake zaslonbe v narodu.

Shod je otvoril predsednik „priljubljenega odbora“, dr. Vekoslav Kukovec, ki je bil na predlog dr. Ljudevita Stikerja tudi izvoljen za predsednika shoda, za I. podpredsednika je bil izvoljen Benjamin Kunej, za II. podpredsednika nadučitelj Franc Kocbek, za zapisničarja pa prof. dr. A. Dolar.

O prvi točki dnevnega reda „Dosedanja dela pripravljalega odbora narodne stranke“ je poročal dr. V. Kukovec.

Narodna stranka je ustanovljena, je pričel govornik, težka beseda je to, ki bo brez dvoma zapustila globoke sledove na Štajerskem. Kocka je padla, takozvane sloge na Štajerskem ni več. Stvar je završena. Nihče naj torej na shodu ne toči solza in naj ne izgublja praznih besed o potrebi ali nepotrebi nove stranke, saj je stranka že tu in sedaj se ne gre več za „ako“, ampak za „kako“. Na Štajerskem ni bilo še nikdar organizirane pol. življenja. Posamniki so pač deovali in dosegli so marsikateri uspeh, a celotnega nastopa, preračunjenih načrtov v štajerski slovenski politiki ni bilo. Posledica tega je bilo splošno nazadovanje na vseh črtah. Skrajni čas je že bil, da se ustanovi politična organizacija, ki bo pogoj narodnega in političnega napredka in ki bo stopila na pot dosedanjemu splošnemu nazadovanju. Zato se je ustanovila narodna stranka. Beseda „stranka“ je pri nas odlozna, ker se pri tem vedno misli na bratomorni boj na Kranjskem. Toda ali je ta boj brezpogojno zametavati? To bi bilo napačno, saj boj čisti ozračje in izvršuje kontrolo stranke nad stranko. In kakšna bo nova stranka? Ali bo liberalna, ali bo metala križe iz šol, ali bo zagovarjala svoboden zakon, kakor jo obrekujejo nasprotniki? Na to je treba odgovoriti, da ne bo kopirana po politični organizaciji na Kranjskem, da bi bila ustanovljena zgolj po vzoru narodno-napredne stranke na Kranjskem. Stranka je sicer napredna, toda prilagodena je specifično krajevnim razmeram. Nasprotniki bodo stranko seveda silno napadali, to pa naj nikogar ne moti, vsakega naj teši zavest, da se je z današnjim dnem ustvarilo nekaj, kar bo zgodovina hvalila, ne pa grajala. Nikdo ne more tajiti, da bi nam ne bilo nujno potreba pol. organizacije. Dosedaj se je pri nas komandiralo od zgoraj, poslanci so bili gospodarji situacije, volilci pa so morali molčati in se pokoriti. V bodoče mora to postati drugače! Poslanci morajo biti odgovorni stranki za svoje delovanje in morajo odložiti mandate, ako pridejo v navskrižje s stranko. Nato je govoril poročevalec o organizaciji stranke, da se morajo ustanoviti okrajni in krajni strankini odbori, se dotaknil volilne reforme, naglašal, da poslanci glede štajerske, zlasti pa glede Koroške niso storili svoje dolžnosti (Klici: Sramota jim! Narodni izdajalci), očrtal stališče stranke napram uradništvu, nemštvu, veri in duhovništvu, poudarjal potrebo, da se skuša v narodni tabor nazaj privedi ljudi „Štajerčeve“ struje, med katerimi je mnogo poštenih narodnih elementov, ki so prešli v „Štajerčev“ ostrog samo zbog tega, ker so bili bolj svobodnomiselni in niso našli pri svojih nobene zaslonbe, ter končno predlagal te-le resolucije:

I. „Z ozirom na pičle uspehe, katere morejo slovenski štajerski poslanci doseči v Gradcu in na Dunaju, naj narodna stranka v bodoče podpira pri volitvah le takšne kandidate, o katerih se da pričakovati, da bodo poleg izvrševanja svojih dolžnosti v zakonodajnih zbiorih poštreno in vztrajno politično delovali tudi med narodom samim.“

II. „Poslanci, voljeni na podlagi programa narodne stranke, so za svoje postopanje kot poslanci stranke odgovorni ter so dolžni odložiti poslansko čast, ako stranka glavni odbor ali občni zbor to sklene.“

III. „Danes navzoči zaupniki sklenejo sodelovanje narodne stranke pri narodnem svetu, katerega ustanovitev so sklenili štajerski slovenski poslanci dne 25. novembra 1906. Pri kakih drugih skupnih odborih bi pa mogla narodna stranka le v toliko sodelovati, v kolikor bi skupne naprave ne poskušale stranke ovirati v izvrševanju njenega programa.“

IV. „Shod zaupnikov narodne stranke pozdravlja združitev slovenskega uradništva ter naroča glavnemu odboru, naj podpira ustanovitve slovenske uradniške organizacije, zbor zaupnikov pa tudi izraža željo, da dobi stranka v slovenskem uradništvu krepko oporo v delu za napredek štajerskih Slovencev.“

V. „Narodna stranka za štajersko najostreje obsoja poskuse nemških sodeželanov, da bi spodnje štajersko umetno ponemčili, zlasti s ponemčevanjem slovenske mladine v šoli in ponemčujočim postopanjem javnih uradnikov ter bode stranka vodila neizprosno boj zoper vsako ponemčevanje. Narodna stranka pa vidi najuspešnejše sredstvo za obranitev in utrjenje slovenstva na Štajerskem v pospeševanju napredka Slovencev v vseh gospodarskih strokah, v splošni izobrazbi naroda in vzbujanju krepke narodne zavesti ter se hoče posluževati pri svojem tozadevnem delovanju vseh zakonito pripustnih sredstev.“

Vse resolucije so bile soglasno sprejete. Pri točki o narodnem svetu se je razvila daljša debata. Dr. Kukovec je naznanil, da ima po vesteh iz Maribora o narodnem svetu razpravljati in se posvetovati zbor 30 zaupnikov vseh strank; 10 zaupnikov „Gospodarjeve“, 10 zaupnikov „prvaške“ in 10 zaupnikov „narodne stranke“. Z ozirom na to obvestilo je nadučitelj Strmšek opozoril na to, da bi bili zaupniki „narodne stranke“ na tem zboru majorizirani, ako bi imeli na njem glasovalno pravico tudi poslanci.

Shod je sklenil, naj se zahteva, da se število zaupnikov pomaži za toliko, kolikor je poslancev, ali se pa naj poslancem odvzame glasovalna pravica. Za zaupnike „Narodne stranke“ so se izvolili: veleposelnik Fr. Pahernik, učitelj Robnik, notar Fr. Stupica, župan Šinko, nadučitelj Gradišnik, dr. Janko Serbec, Benjamin Kunej, nadučitelj Fr. Kocbek, dr. V. Kukovec, dr. A. Božič, dr. L. Stiker, J. Simončič, dr. R. Karba, J. Krajnc, Cizelj in J. Rebek. V slučaju, da poslanci ne bodo imeli v tem zboru glasovalne pravice, istopli izmed izvoljenecv po dogovoru z osrednjim odborom toliko članov, kolikor bo treba.

Na to je poročal v obširnem, vsestranskem govoru v točki „narodna stranka“ in „narodna šola“ nadučitelj Strmšek ter predlagal to-le resolucijo:

„Z ozirom na veliko važnost šolstva za narodni napredek izražajo zaupniki narodne stranke mnenje, da je nujno potrebno, da se posvečuje večja pozornost vzgoji učiteljskega naraščaja ter treba v ta namen doseči gmotno podporo v omogočenje študij učiteljskim kandidatom. Iz ravno istega razloga se smatra kot narodni stvari koristno, da bi vsaj eden izmed državnih in deželnih poslancev bil obenem strokovnjak v šolstvu in sicer po poklicu učitelj. Zboljšanje gmotnega stanja učiteljstva smatra narodna stranka ne le kot opravičeno ampak tudi iz narodnega stališča kot potrebno.“

Učitelj Voglar je predlagal to-le resolucijo:

Z ozirom na različne nazore o učenju jezikov v ljudski šoli zavzame narodna stranka za štajersko po temeljitem posvetovanju z veččaki iz šolstva sledeče stališče:

Vsak pouk in seveda tudi ljudskošolski pouk mora biti, da se dosežejo uspehi, urejen brezpogojno in izključno na podlagi materinskega jezika otrok in zahteva narodna stranka, da se to načelo na Spodnjem Štajerskem z vso doslednostjo in povsod uveljavi. Poduk v predmetih ljudske šole, ki je urejen na podlagi otrokom nerazumljivega nemškega jezika, smatramo za nesrečo in pogubo slovenskih otrok in za prokletstvo za naš narod. Ustanavljanju takih šol se mora narodna stranka z vsemi močmi ustavljati. V ostalem pa narodna stranka učenju nemščine nikakor ni nasprotna, ampak izraža svoje mnenje, da je dobro, ako se v primernih obliki ugodi ljudstvu glede želje, da se otroci naučijo tudi nemškega jezika. V ta namen naj slovenski učitelji učijo slovensko dečo nemškega jezika, ne pa Slovincem sovražno nemški učitelji.

Z geslom „več nemščine“ mora iti vsposredno tudi klic „več narodne

svoje postopanje kot poslanci stranke odgovorni ter so dolžni odložiti poslansko čast, ako stranka glavni odbor ali občni zbor to sklene.“

III. „Danes navzoči zaupniki sklenejo sodelovanje narodne stranke pri narodnem svetu, katerega ustanovitev so sklenili štajerski slovenski poslanci dne 25. novembra 1906. Pri kakih drugih skupnih odborih bi pa mogla narodna stranka le v toliko sodelovati, v kolikor bi skupne naprave ne poskušale stranke ovirati v izvrševanju njenega programa.“

IV. „Shod zaupnikov narodne stranke pozdravlja združitev slovenskega uradništva ter naroča glavnemu odboru, naj podpira ustanovitve slovenske uradniške organizacije, zbor zaupnikov pa tudi izraža željo, da dobi stranka v slovenskem uradništvu krepko oporo v delu za napredek štajerskih Slovencev.“

V. „Narodna stranka za štajersko najostreje obsoja poskuse nemških sodeželanov, da bi spodnje štajersko umetno ponemčili, zlasti s ponemčevanjem slovenske mladine v šoli in ponemčujočim postopanjem javnih uradnikov ter bode stranka vodila neizprosno boj zoper vsako ponemčevanje. Narodna stranka pa vidi najuspešnejše sredstvo za obranitev in utrjenje slovenstva na Štajerskem v pospeševanju napredka Slovencev v vseh gospodarskih strokah, v splošni izobrazbi naroda in vzbujanju krepke narodne zavesti ter se hoče posluževati pri svojem tozadevnem delovanju vseh zakonito pripustnih sredstev.“

Vse resolucije so bile soglasno sprejete. Pri točki o narodnem svetu se je razvila daljša debata. Dr. Kukovec je naznanil, da ima po vesteh iz Maribora o narodnem svetu razpravljati in se posvetovati zbor 30 zaupnikov vseh strank; 10 zaupnikov „Gospodarjeve“, 10 zaupnikov „prvaške“ in 10 zaupnikov „narodne stranke“. Z ozirom na to obvestilo je nadučitelj Strmšek opozoril na to, da bi bili zaupniki „narodne stranke“ na tem zboru majorizirani, ako bi imeli na njem glasovalno pravico tudi poslanci.

Shod je sklenil, naj se zahteva, da se število zaupnikov pomaži za toliko, kolikor je poslancev, ali se pa naj poslancem odvzame glasovalna pravica. Za zaupnike „Narodne stranke“ so se izvolili: veleposelnik Fr. Pahernik, učitelj Robnik, notar Fr. Stupica, župan Šinko, nadučitelj Gradišnik, dr. Janko Serbec, Benjamin Kunej, nadučitelj Fr. Kocbek, dr. V. Kukovec, dr. A. Božič, dr. L. Stiker, J. Simončič, dr. R. Karba, J. Krajnc, Cizelj in J. Rebek. V slučaju, da poslanci ne bodo imeli v tem zboru glasovalne pravice, istopli izmed izvoljenecv po dogovoru z osrednjim odborom toliko članov, kolikor bo treba.

Na to je poročal v obširnem, vsestranskem govoru v točki „narodna stranka“ in „narodna šola“ nadučitelj Strmšek ter predlagal to-le resolucijo:

„Z ozirom na veliko važnost šolstva za narodni napredek izražajo zaupniki narodne stranke mnenje, da je nujno potrebno, da se posvečuje večja pozornost vzgoji učiteljskega naraščaja ter treba v ta namen doseči gmotno podporo v omogočenje študij učiteljskim kandidatom. Iz ravno istega razloga se smatra kot narodni stvari koristno, da bi vsaj eden izmed državnih in deželnih poslancev bil obenem strokovnjak v šolstvu in sicer po poklicu učitelj. Zboljšanje gmotnega stanja učiteljstva smatra narodna stranka ne le kot opravičeno ampak tudi iz narodnega stališča kot potrebno.“

Učitelj Voglar je predlagal to-le resolucijo:

Z ozirom na različne nazore o učenju jezikov v ljudski šoli zavzame narodna stranka za štajersko po temeljitem posvetovanju z veččaki iz šolstva sledeče stališče:

Vsak pouk in seveda tudi ljudskošolski pouk mora biti, da se dosežejo uspehi, urejen brezpogojno in izključno na podlagi materinskega jezika otrok in zahteva narodna stranka, da se to načelo na Spodnjem Štajerskem z vso doslednostjo in povsod uveljavi. Poduk v predmetih ljudske šole, ki je urejen na podlagi otrokom nerazumljivega nemškega jezika, smatramo za nesrečo in pogubo slovenskih otrok in za prokletstvo za naš narod. Ustanavljanju takih šol se mora narodna stranka z vsemi močmi ustavljati. V ostalem pa narodna stranka učenju nemščine nikakor ni nasprotna, ampak izraža svoje mnenje, da je dobro, ako se v primernih obliki ugodi ljudstvu glede želje, da se otroci naučijo tudi nemškega jezika. V ta namen naj slovenski učitelji učijo slovensko dečo nemškega jezika, ne pa Slovincem sovražno nemški učitelji.

Z geslom „več nemščine“ mora iti vsposredno tudi klic „več narodne

Dalje v prilogi.

red, v katerem sta sinova deželnega predsednika in referenta deželnega šolskega sveta. Suplent pa pride za razrednika v III. b razred. Za ta dva dečka torej suplent ni dober, pač pa mora biti dober 46 slovenskim dijakom! To vendar že presega meje dopustnega. In vprašamo, ali je iz pedagogičnega stališča opravičeno, da se odzame razredu profesorja, kateri gre z dijaki že od prvega razreda naprej in ki individualno učencev povsem pozna? In če je suplent kvalifikovan za razrednika v slovenskem razredu, zakaj tudi ne bi bil za nemški razred? Odločno moramo protestovati, da se s slovenskimi dijaki tako postopa, kakor da so manj vredni nego sinova omenjenih vladnih funkcionarjev. Mi ne poznamo nobenih postavnih določil, katera bi dajala takim sinovom kako prednost pred drugimi učenci, tudi nam niso znana določila, katera bi opravičevala vmešavanje funkcionarjev pri izbiranju razrednikov njihovim sinovom. Gospodje naj pomnijo, da je vsaka moč združena tudi z dolžnostjo in da je povsem nedopustno iz moči zahtevati zase kakšno ugodnost. Zdi se nam pa tudi, da gimnazijsko ravnateljstvo ni smelo — tudi na višji vpliv ne — prikrašiti slovenskih dijakov in se ozirati edinole na nemški razred, zlasti ker ima dotični slovenski razred itak že 3 početne učiteljske moči. Sicer pa zagotavljamo, da bomo tudi še v prihodnje posvečevali našim gimnazijskim razmeram vso pozornost, da javnost zve, kako se postopa s slovenskimi dijaki.

— **Nemški odloki — slovenskim kmetom.** S Pivke se nam poroča: Te dni je dobilo kakih 40 do 50 posestnikov iz Matenje vasi in Koč od deželne sodnije v Ljubljani nekaj sklep glede lovskih pravic in to v nemškem jeziku. Ljudje seveda ne razumejo nemški, kaj še da bi znali te umazane papirje čitati, vsled česar nadlegujejo zdaj nemščine večje ljudi za pojasnila in kolnejo sodnijo in pravico, da se kar bliska. Sodnija je izdala nemške sklepe, ker je finančna prokuratura napravila nemške vloge. Vprašamo: Živimo li na Pruskem ali kje? To je vendar že od sile, da se plačani uradniki — pri finančni prokuraturi imajo lepe plače, a tako malo dela, da bi se morali uradniki od dolgočasnja obesiti, če bi morali uradne ure držati — na tak način norčujejo iz ljudstva in maltretirajo iz same hudobije in nemškutarske prevzetnosti slovenske posestnike z nemškimi uradnimi spisi. Zakaj se pa naš poslanec g. dr. Žitnik nič ne zmeni za take stvari?

— **Suženstvo v Litiji.** Razmere v predilnici Schwarz & Zublin v Litiji so naravnost sramotne. Delavke dobe po tri do štiri krone na teden, če pa katera ni s tem zadovoljna, jo vržejo brez obotavljanja na cesto, kar se zgodi najraje po zimi. Za neomožene in mlade delavke je gosp. Schwarz napravil nekaj zavod, ki stoji pod nadzorstvom nekih usmiljenih sester. Tem delavkam se plačuje po 2, 3 do 8 vinarjev na uro, delavna doba traja 11 ur, hrana je slaba. Ko pridejo delavke po dolgem delu domov, morajo pred vsem opravljati dolge molitve pod vodstvom usmiljenih sester ter se smejo šele potem uleči k počitku. Mladolletna delavka ne sme odpovedati službe, ako ji usmiljeno sestre, ki imajo nekako očetovsko oblast nad njimi, tega ne dovolijo. O teh škandaloznih razmerah „Slovenec“ krepko molči, ker so na katoliški podlagi. Zato se rajši peča o ljubljanski predilnici in prinaša lažnjive vesti o njej.

— **Iz sodne službe.** Pravni praktikantje Andrej Novak, Hermet Rajčič in Josip Mrčen so imenovani za avskultante.

— **Iz pisarne slovenskega gledališča.** Nocoj se uprizar pri v sezoni Smetanova komična opera „Prodana nevesta“. Marinko poje gospa Skalova, Janka g. pl. Rezunov, Kecala g. Betetto, Krušino g. Oufrednik, Vaška gosp. pl. Zach. — Za četrtek se pripravlja izvirna noviteta „Za narodov blagor“, komedija v štirih dejanjih, spi-

sal Ivan Cankar. Režijo ima v rokah gosp. Taborsky, nastopi vse dramske osebe.

— **Odbor za Gregorčičev spomenik v Ljubljani.** Pretekli teden se je konstituiral v Ljubljani odbor za Gregorčičev spomenik. Osnoval se je samo zbog tega, da bi bila tu korporacija, na katero bi se lahko občinstvo obračalo in ki bi sprejemala ter upravljalna poslana prispevke. Ta odbor je takoj v svoji prvi seji izjavil, kakor je bilo zabeleženo to tudi po časopisih, da smatra Gorico za tisto mesto, kjer se naj pokojnemu pesniku postavi spomenik, ter naglašal, da se mora v tem vprašanju prepustiti odločilna in glavna beseda pesnikovim rojakom-Goričanom. Ker se je pa istočasno osnoval „Odbor za Gregorčičev spomenik“ tudi v Gorici, torej v mestu, kjer se ima svoječasno postaviti spomenik, je postal odbor v Ljubljani brezpredmeten. Zato je v svoji snožnji seji soglasno sklenil, da se razide, na kar se slovensko občinstvo opozarja s prošnjo, naj pošilja svoje prispevke za Gregorčičev spomenik naravnost odboru v Gorico.

— **Narodna čitalnica v Ljubljani** opozarja svoje p. n. člane in vpelane goste na svoj drugi družinski večer, ki se vrši jutri t. j. 12. t. m. v društveni dvorani; sodeluje orkester na lok. Začetek ob polu deveti uri zvečer.

— **Odbor „Gospodinske šole“**, društva za ustanovo in vzdrževanje gospodinskih šol v Ljubljani nam naznanja, da se bode vršil društveni občni zbor bodočega nedeljo ali dne 16. decembra 1906 ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih ob Rinski cesti št. 9. Spored obnega zbora je sledeči: 1. Nagovor predsednice. 2. Posvetovanje in sklepanje o letnem poročilu. 3. Posvetovanje o računskem zaključku. 4. Posvetovanje in sklepanje o proračunu. 5. Posvetovanje in sklepanje o poslovanju odbora v prošli letni dobi sploh. 6. Volitev odbornikov v društveno vodstvo. 7. Volitev računskih pregledovalcev. 8. Slučajnosti. Odbor „Gospodinske šole“ prosi tem potom vse društvenice, da bi se občnega zbora udeležile polnoštevilno in s tem pokazale, da jim je res pri srci naše prepotrebno društvo.

— **Društvo slovenskih trgovskih potnikov.** Sprožena ideja društva slovenskih trgovskih potnikov ni ostala brezuspešna, ampak je našla pričakovane odmeve. V soboto, dne 8. t. m. se je vršil v restavraciji Narodnega doma razgovor o eventu alni ustanovitvi tega za trgovstvo velevalnega društva in se je sklenilo sklicati v nedeljo 16. t. m. sestanek v Ljubljani se nahajajočih trgovskih potnikov, da se določi nadaljno postopanje. Vabila, oziroma okrožnice za ta sestanek se bodo vsem, pripravljenemu odboru znanim trgovskim potnikom, katerih je čez 40, začetkom tedna doposlala. Želeti bi bilo, da se trgovski potniki sestanka v največjem številu udeležijo. Čas in prostor se bode v časopisih objavil.

— **Umrl** je včeraj v Ljubljani gosp. **F r a n c O r e š e k**, zasebnik, star 52 let.

— **Nepošten hlapec.** Posestnik **J o z e f M i h l i č** v Mali vasi pri Grosupljem je pred kratkim vzel v službo razcapanega hlapca **F r a n c a H r a b r a**, ki se mu je znal jako prilizovati. Da bi mu v obleki ne delal sramote, kupil je Miklič Hrabra prazno obleko. V nedeljo teden je Hraber oblekel in ko so odšli domači v cerkev, odprl hišo gospodarjevo, vzel 42 K denarja in izginil.

— **Postojnsko jama** je obiskalo pretekli mesec 82 oseb, ki so plačale 402 K na vstopnini. Lani pa jo je obiskalo novembra 135 ljudi.

— **Za regulacijo vipavskih voda** so se pred kratkim odposlali načrti predelani od deželnega stavbinskega urada poljedeljskemu ministrstvu v odobrenje. S tem bo završena tehnična stran priprave za to prevažno delo. Če pojde še nadalje tako počasi, se zna uresničiti regulacija vipavskih voda šele v kakih 8—10 letih. Saj tako se zatruje v dobro poučenih krogih.

— **V Radečah** bo slovesna otvoritev novega šolskega poslopja dne 20. decembra 1906.

— **Iz Hrastnika.** One starše, ki žele vpisati svoje otroke v „Vrtec“, a še niso tega doslej storili, prosimo, naj store to nemudoma, da se zamore pripraviti pravčasno prostor ter drugo, kar je potrebno.

— **Zadružna zveza v Celju** nam naznanja, da preneha s potekom tega leta izhajati **I v a n a L a p a j n e t a** list „Slovenska Zadruga“, ki je bila dosedaj osebnostno glasilo imenovanega gospoda. Ker pa je strokovni in strogo zadružni list, ki naj ne vsebuje razen zadružnih razprav ničesar drugega, neobhodno potreben, je celjska zveza sklenila, da začne izdajati počenši z novim letom 1907 lastno glasilo „Z a d r u g a“, kakor je podobna izhajala v Zvezni režiji in pod njenim uredništvom že v letih

1884. do 1889. Namen je, podati za zadružništvo zanimajočemu se občinstvu čim največ mogoče poučnega čitva s posebnim ozirom na pospeševanje kmetijskega zadružništva.

— **Nemška hudobija** je večja nego bi si človek mislil. Po nemških listih smo posneli vest, da je Frančiška Pačnik iz Dobrne pri Celju v sodni preiskavi zaradi detomora in da je svojega novorojenega otroka raztrgala na dva kosa. Resnica pa je, da je obdukcija dognala, da je prišel otrok mrtev na svet, da je bil spaden in sploh nesposoben živeti. Zaradi tega se je kazensko postopanje takoj ustavilo. Celjska „Deutsche Wacht“ je to natančno vedela, a je nalašč neresnično poročala in to poročilo je potem krožilo po vseh listih. Človek bi mislil, da bodo Nemci vsaj v takih rečeh bolj pošteni, da bodo pisali resnico. A ne. Nemška hudobija je pač brezmejna.

— **Gliljiv izgled pobožnosti.** Od Sv. Antona v Slovenskih Goricah se nam piše: Dne 9. t. m. je bilo pred cerkvijo javno razglašeno, da mora vsak veteranec v soboto, 15. t. m. iti — k spovedi, v nedeljo, 16. t. m. pa mora ob 3/6 zjutraj biti vsak uniformiran na zbirališču, odkoder bo ves kor korporativno marširal v cerkev k — obhajilu! Ker so se poslušalci temu smejali, se je oznanjevalec (tudi veterani) zadržal: Nič se ne smeje, red mora biti; vojaško je vojaško. Prav ima mož in hvala bogu, da imamo še veterinarje, ki svetu pričajo, kako pobožni smo Slovenci.

— **Akademsko tehnično društvo „Triglav“ v Gradcu.** I. izvanredni občni zbor akademičnega tehničnega društva „Triglava“ v Gradcu se vrši dne 12. decembra 1906 ob 8. uri zvečer v prostorih društva s sledečim sporedom: 1.) Čitanje zapisnika. 2.) Poročilo odborov. 3.) Poročilo častnega sode. 4.) Volitve dveh odbornikov. 5.) Slučajnosti. Slovanski gostje dobrodošli!

— **Umrl** je v Gorici major **L o n č a r e v i č** 47. polka.

— **Predavanje na Dunaju.** Kustos dvorne knjižnice dr. Mantuani je 30. novembra predaval v nižjeavstrijski družbi za domoznanstvo o slavnem slovenskem rojaku in dunajskem škofu **J u r j u S l a t k o n j i**, prijatelju cesarja Maksimilijana. Predavanje je bilo jako zanimivo, le žal, da dr. Mantuani ni povedal dunajskim Nemcem, da je bil Satkonja po pokolenju Slovenec in da se je tudi čutil Slovenca, kajti za grb si je izvolil z ozirom na svoje slovensko ime zlatega konja. Dobro bi bilo, če bi dr. Mantuani svojo studijo v poljudni obliki priobčil v knjigah družbe sv. Mohorja.

— **Slovensko akademsko društvo „Slovenija“ na Dunaju** je na svojem izrednem občnem zboru dne 6. grudnia t. l. izvolilo svojim častnim članom ustanovitelja narodno radikalne „Slovenije“ in prvoboritelja narodno radikalnega dijaštva, dr. **G r e g o r j a Ž e r j a v a**, za zasluge, ki si jih je pridobil za društvo in za narodno radikalno dijaštvo.

— **Iz Sarajeva** se nam piše: Tu sta slučajno našla dva brata, ki se nista videla celih 52 let. To sta **G u s t a v** in **V i k t o r R u p n i k**, oba iz Št. Vida pri Vipavi.

— **Velika krivica** se godi že dlje časa pasantom Martinove ceste. Prizadeti si dovoljujejo tem potom slavno mestno cestno upravitelstvo sledeče vprašati: Zakaj se cestna proga od kraja, kjer se cesta na Tomačevo ali proti Sv. Križu odcepi proti tovarni za lep naprej že veliko mesecev ni očistila cestnega blata in zakaj se letos na tej cesti sneg samo do zgoraj navedenega odcepa orje naprej pa ne, kakor se je to dosedaj zmirom zgodilo. Zakaj torej enkrat ta izjema je prepovedal to cesto pravilno opravljati. Ali ne obstoji več dolžnost vse mestne ceste enako vzdržavati in vsem meščanom, ako so tudi delavskega stanu, enake pravice deliti? Prosi se vljudno, da se naj vendar da ta zadnja proga ogledati, kajti njeno stanje je kakor rečeno škandalozno. In taka cesta nima ne pešpoti, ne razsvetljave.

Več prizadetih.

— **Šentpavelsko pivo.** Liberška pivovarna in sladarnica v Maffersdorfu (na Sev. Češkem) stopa letos v drugič na domači trg s svojim na nov način varjenim specialnim pivom, imenovanim „Šentpavelsko pivo“. Prijatelji piva gotovo še izza drugih let pomnijo velik uspeh tega izbornega piva, letos pa bodo, kakor smo zvedeli, po „Šentpavelskem pivu“ povpraševali docela nepričakovano. V Ljubljani bo točil to pivo gosp. **R a j k o G r a n i g g**, ravnatelj grandhotela Union“ od 23. decembra naprej, dokler bo kaj zalogo.

— **Zblaznel** je **I. Poženel**, kovač tukajšnje predilnice. Oddali so ga na Studenec. Vzrok neizmerno uživanje alkoholnih pijač. Žena s sedmimi otroci je v največjem pomanjkanju.

— **Ogenj na trgu.** Danes dopoldne so si izmislile branjeve na trgu popolnoma nov zistem, kako pregnati mraz. Dosedaj so sedele na posodah, v katerih je bilo tleče ogelje. To se jim je pa zdelo menda preveč nepraktično in prišlo se do boljše misli. Znesle so, kakor cerkovniki Veliko soboto pred cerkvami, na trgu skupaj kup polomljenih košar in desk ter vse to zažgale. Ko je začelo goriti, so branjeve iz vseh strani drle k ognju in niso mogle prehaliti te pametne misli. Grele so se pa le malo časa. Mesto požarne brambe so namreč stopili v akcijo tržni organi, ki so imeli to čudno moč, da ni bilo treba delati z brizgalnicami, temveč je zaleglo le par besedi in ogenj je bil pogasjen. Seveda je bilo pri ti „moderni“ napravi dokaj smeja a preostajalo ne bode drugega, kakor se zopet oprijeti starega zistema.

— **Vežne kljuko** je začel v zadnjem času po mestu nekdo krasti. Kdor bi ga opazil, naj ga nemudoma naznani policiji.

— **Kokoš je pozabil** nekdo v električnem cestnem vozu. Čigar je, naj se zgleda zanj pri Franu Brolihu v Ravnikarjevih ulicah št. 5.

— **Z južnega kolodvora** je bilo včeraj na Nemško poslanih 19 vagonov goveje živine, na laško pa pet vagonov konj, ki so bili pokupljeni na včerajšnjem semnju.

— **Po glavi** je včeraj s palico pretepel med prepriom pri skladišču na južnem kolodvoru neki posestnik iz Siške delavca **I v a n a N o v a k a** in ga tako poškodoval, da ga je obšla kri in je moral iskati zdravniške pomoči. Novak je posestnika baje zmerjal.

— **S strehe je padel** včeraj na postaji v Logatcu krovce **V i k t o r K o r n**, ko je z nje metal sneg in se na glavi in v križu tako poškodoval, da so ga morali prepeljati v tukajšnje deželno bolnišnico.

— **Levo roko si je obrezal.** Ko je prišel danes ponoči 23letni ključavničarski pomočnik **I v a n K r a j** v Kladezne ulice domov in ni imel vežnega ključa, je potkal z levo roko na okno. Pri tem se je ubila šipa in se je Kralj tako obrezal, da so ga morali prepeljati z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

— **Tatvina.** Zidarju **I v a n u V i ž i n t i n u** je bila včeraj na Dunajski cesti št. 35 iz odklenjenega kovčega ukradena srebrna anker remontoar-ura z nikelnasto verižico, vredna 17 K in dva bankovca po 20 K.

— **Delavske gibanje.** Včeraj se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 25 Slovencev, 6 Hrvatov in 150 Macedoncev. 35 Hrvatov se je pripeljalo iz Heba, 50 Lahov pa iz Hrvaškega.

— **Izgnjene in najdene reči.** Na Franca Jožefa cesti je bil najden na praznik zvečer, to je 8. t. m. lep, črn, svilnat damski pas z rumeno kovinasto zaponko. Lastnik naj se oglasi od 3—6 ure popoldne pri g. Antonu Fortiču, magistratem uradniku na Holzapflov cesti št. 5, I. nadstropje.

— Na južnem kolodvoru je bil izgubljen, oziroma najden dežnik in par rokavic.

— **Zaklalo** se je živine v mestni klavnici od 25. novembra do včeraj 2. decembra 1906: 87 volov, 9 krav, 3 biki, 2 konja, 343 prašičev, 119 telet, 42 koščunov in kozlov in 17 kozličev; zaklane živine se je upejalo: 17 prašičev, 16 telet, 470 kg mesa.

— **Ljubljanski sekstet na lok** koncertuje danes zvečer ob 1/9. uri v kavarni „Prešeren“. Vstop prost.

* **Najnovejše novice.** Nobelovo mirovno darilo je dobil predsednik Roosevelt za svoj posredovanje pri sklenitvi miru med Rusijo in Japonijo.

— **Trikratni umor.** V Litavskovski v Galiciji je kmet Maksim Gwozdzi ubil s sekiro svojega nečaka, njegovo ženo in mater, ker je izgubil pravdo.

— **Roparji in morilci.** Šest oboroženih roparjev je napadlo pretekli teden graščino Szelig. Ubili so dva hlapca, graščaka in njegovo ženo. Edino 11letni sinček je roparjem ušel.

— **Akte kopniškega stotnika** je zahteval cesar Viljem. — Najbrže bo cesar Voigtu kaznen znatno znižal, ako ne popolnoma odpustil.

— **Vojvoda Abruski**, stričnik italijanskega kralja, se baje poroči s srbsko princezino Jeleno.

Telefonska in urbojavna poročila.

Dunaj 11. decembra. Gosposke zbornice komisija za volilno reformo se je sešla danes ob 10 dop. Seja je trajala do 2 pop in se bo ob polu 4 nadaljevala. Bivši naučni minister grof Latour je silno ostro go-

voril proti tej reformi. Popoldne bo minister Bienert govornil proti pluralni volilni pravici, vendar je že sedaj brez dvoma, da se izreče komisija z veliko večino če ne celo soglasno za pluralno volilno pravico. Do jutri popoldne bo komisija svoje delo končala, bržčas pa bo glasovanje o pluraliteti že danes.

Dunaj 11. decembra. Polozaj v gosposki zbornici je tako kritičen za vlado kakor še ni bil nikoli, odkar je na dnevnem redu volilna reforma. Že danes je čisto gotovo, da sklene komisija gosposke zbornice pluralno volilno pravico, da to sklene vzlic vsemu pritisku krone in vlade. Posledica tega bo, da poda jutri ministrski predsednik Beck v imenu celega ministrstva demisijo. Kaj bo potem, je popolnoma negotovo. Zatrjuje se, da bo ministrski preds. Beck vsaj provizorično vodil vladne posle naprej in poskusil ustvariti novo konstelacijo v gosposki zbornici, eventualno na ta način, da bo imenovana cela nova vrsta članov gosposke zbornice. Vladni prganjači trde, da ima Beck v tem oziru od cesarja že potrebno pooblastilo in da bodo poklicani v gosposko zbornico sami neplemenitaši, največ vsučiliški profesorji.

Dunaj 11. decembra. Občno začudenje je danes vzbudilo dejstvo, da so se sešli v parlamentu trije izmed največjih nasprotnikov volilne reforme Grabmayer, Morsey in Stürgkh. Po dolgih posvetovanjih so odposlali Morsey v gosposko zbornico, kjer je konferiral z grofom Thunom in s predarlskim dež. glavarjem Rombergom.

Dunaj 11. decembra. Danes so imeli pod predsedstvom bivšega ministrskega predsednika grofa Franca Thuna konservativni člani komisije za volilno reformo posvetovanje, in so sklenili, glasovati za pluralno volilno pravico.

Pariz 11. decembra. Z našnjim dnem je stopil v veljavo zakon o ločitvi države od cerkve in je končano tisočletno tiranstvo katoliške cerkve nad francoskim narodom. Svobodomiselnostna vlada se je postavila na stališče, da naj bo vsobodni državi tudi cerkev svobodna in je vsled tega odredila, da naj bo duhovščini popolnoma neovirano dovoljeno izvrševanje bogoslužja v cerkvah, da le v zmislu zborovalnega zakona napravijo navadno naznanilo za celo leto enkrat na pristojno oblast Škofje so bili te velike tolerantnosti svobodomiselnosti vlade tako veseli, da so hiteli s pastirskimi listi naročat duhovščini, naj izpolnijo ta predpis. V zadnjem trenutku pa je papež to prepovedal. Papež, torej tujec, je francoskim državljanom prepovedal pokoriti se postavam svoje domovine. To je sodu izbilo dno. Ministrski predsednik Clemenceau je že prolasil: Cerkev hoče vojsko — naj ima vojsko. Celotni klerikalci obsojajo papežovo trmoglavost, vedoč, da zna uničiti katolicizem na Francoskem. Vlada je že ukazala kaznovati vsakega duhovnika, če opravlja bogoslužja na opravila, pa jih ni naznanil. Danes morajo vsi duhovniki zapustiti uradna stanovanja; tudi škofje. Ogromna večina zbornice sili vlado, naj postopa proti duhovščini z najskrajnejšo brezobzirnostjo. Vsi policijski komisarji so bili danes sklicani k prefektu, kjer so dobili instrukcije, kako postopati. Jutri poda vlada v parlamentu programatično izjavo, ki se bo plakirala. Ob enem poda nov zakonski načrt o represalijah proticerkvi, ki bo bržčas takoj sprejet.

zavesti in več narodnega ponosa.“ Narodna stranka izjavlja na podlagi izjav izkušenih strokovnjakov, da se po sedaj za slovenske šole na Štajerskem veljavem učnem načrtu in učnem redu slovenski otroci v slovenskih šolah lahko do osmega šolskega leta naučijo nemščine popolnoma, ako se nemški jezik od tretjega šolskega leta naprej poučuje po novem takozvanem analitičnem načinu na podlagi Schreiner-Bezjakovih vadnic. Narodna stranka odklanja odločno tudi takozvane dvojjezične ali utrakvistične šole, na katerih se nekaj predmetov uči v slovenskem, nekaj pa v nemškem jeziku, ali pa kjer se v prvih razredih uči vse v slovenskem, v višjih razredih pa vse v nemškem jeziku. Narodna stranka je odločno proti temu, da bi se študijsko samo v enem, na priliko najvišjem šolskem razredu upeljal pouk v vseh predmetih v nemškem jeziku. Pač pa je priporočljivo, da se na višji stopnji ljudske šole nemški jezik goji na tak način, da se ponavlja tvarina iz računstva, zemljepisja in zgodovine tudi v nemškem jeziku, da pridobijo otroci več vaje v praktični rabi nemškega jezika.

Dolžnost vseh olikanih Slovencev je ljudstvo poučevati ob vsaki priliki, da je to edino prava pot, kako se reši vprašanje o učenju nemškega jezika brez škode za napredek otrok v vzgoji. Da se ljudstvo prepriča, da se otroci po sedanjem učnem načrtu v slovenskih šolah naučijo dovolj nemški, naj se posebno v krajih, kjer se zahteva več nemščine, prireajo roditeljski večeri, pri katerih naj učitelji starše v zadevi nemščine poučijo, naj se pa tudi ob sklepu šolskega leta prireajo javne veselice šolske mladine, pri katerih pokažejo otroci javne uspehe šolskega poduka v vseh predmetih in tudi glede nemškega jezika. Ves poduk naj se sploh uredi v tem smislu, da učitelj pride v stiko tudi s starši otrok. Učitelji naj pospešujejo šolske kuhinje, naj sodelujejo pri sirotinskih svetih in udi po izstopu otrok iz šole vzdržijo stike z istimi v strokovnem poduku.

Po daljši debati, ki so se je udeležili oba predlagatelja, dr. Kukovec, Novak in nadučitelj Brinar, učitelj Kveder, nadučitelj Gradišnik in dr. Karba, sta bili obe resoluciji soglasno sprejeti.

Takisto je bila soglasno sprejeta tale resolucija, tičoč se srednjega šolstva, ki jo je postavil profesor dr. Dolar:

„Glede srednjega šolstva izjavljamo, da število Slovencev namenjenih srednjih šol ne zadošča in da tudi njih notranji ustroj nikakor ne ustreza našim razmeram. — Odločno zahtevamo, da se srednje šolstvo enotno uredi po vseh slovenskih srednjih šolah, da so torej naše gimnazijske vzorednice enako ustrojene kakor na Kranjskem. — Posebno zahtevamo, da se čim prej reši v našem mislu celjsko gimnazijsko vprašanje, da se napravi konec temu brezprimernemu provizoriju in da se s prihodnjim šolskim letom otvori peti razred in tako stopnjevaje zavod izpopolni v višjo gimnazijo, za kar so že davno vsi pogoji dani. —

Nadalje zahtevamo, da se na deželni gimnaziji v Ptujju otvori slovenske vzorednice, istotako na realki v Mariboru, dokler se v najbližji bodočnosti ne ustanovi samostojna slovenska realka. Opozorjamo slovenske starše, da pošiljajo v večjem številu svoje sinove v realko, kakor se je to doslej godilo. Pohajanje srednjih šol naj se omogoča tudi revnim, nadarjenim dijakom z ustanovitvijo dijaških domov, dijaških kuhinj in dijaških štipendij, v kateri namen naj tudi dežela primerno prispeva.

Sploh pa hočemo delati na to, da se v najkrajšem času začne velika skupna vseslovenska akcija, ki naj spravi vse srednješolstvo, posebno še učiteljsko po vsem Slovenskem za odločen korak naprej, da se postavi na narodno podlago, kjer bo izkjučno materinsčina učni jezik v vseh razredih in v vseh predmetih. Vsako polovičarstvo v tem oziru odločno odklanjamo. Jeziki naših sosedov, nemščina, hrvaščina, laščina, naj se poučujejo različno po deželah kot učni predmeti in sicer v taki meri, da dijak popolnoma ovlada dotični jezik in njegovo moderno slovstvo.

Takemu narodnemu srednjemu šolstvu sledi potem kot organični zaključek slovensko vseučilišče, ki je ne le upravičeno kakor je vlada lani sama priznala, temveč tudi neobhodno potrebno, če hočemo živeti samostojno kulturno življenje. Kot prvi začetek pa se naj takoj ustanovi pravna fakulteta v Ljubljani.

O točki „Narodna stranka in kmetijstvo“ je obširno in temeljito govoril dr. A. Božič.

Pri tej točki se je razila dolga debata, ki so se je udeležili gg. Jamšek, Robnik, Praunseis

M. Zidarn, Fr. Jošt in I. Fridrich.

Shod je sprejel to-le resolucijo: Narodna stranka uvaža veliki pomen kmetijskega vprašanja za spodnještajersko slovensko prebivalstvo in hoče z vsemi sredstvi delovati na uresničenje kmetijskih zahtev. Posebno pozornost obrača narodna stranka na kmetijsko zakonodajstvo, zahteva nujno ureditev davčnega sistema, odpravo s kmetijstvom zvezanih pristojbin, ureditev kmetijske posesti in kmetijskega dednega prava. „Narodna stranka smatra za svojo dolžnost, pospeševati strokovno izobrazbo kmetijskega stanu z ustanovitvijo strokovnih šol, tečajev, vzornih kmetij itd.

Narodna stranka priznava veliko važnost slovenskega združništva v obče, zlasti pa kmetijskega združništva za povzdigo gospodarskega blagostanja.

Z radi tega bode narodna stranka podpirala in se potegovala za ustanovljanje posojilnic, kmetijskih zadrug za skupni nakup in prodajo pridelkov in potrebščin in za nabavljanje strojev, gnojil, semen itd., mlekarskih in sirarskih zadrug in posvečala svoje delovanje produktivnim, stanovnim, skladiščnim in raznovrstnim drugim zadrugam.

Pri tem svojem delovanju se želi narodna stranka posluževati sveta in pomoči domačih osrednjih združničnih organizacij ter se ravnati po stvarnem poduku in navodilih priznanih, nepristranskih združničnih in kmetijskih strokovnjakov.

Narodna stranka bode delovala na tem polju brez ozira na kake malenkostne, strankarske ali osebne oziroma se bode trudila pridobivati slovenske v kmetiskem združništvu in kmetijski stanovski organizaciji pri vseh merodajnih nastopih in oblastih potreben ugled in dejansko gmotno podporo.

Narodna stranka pozdravlja misel ustanovitve posebne ožje organizacije kmetijskega stanu ter izjavlja, da bode z vsemi močmi delovala na uresničenje te misli, sodelovala bode pri kmetijskih vprašanjih, najsi izhajajo od katerekoli strani in si te pravice ne bode dala od nikogar kratiti.

O organizaciji Narodne stranke je poročal urednik Vekoslav Spindler.

Ustanoviti se ima 26 okrajnih organizacij in sicer za Ljutomer, Gornjo Radgono, Sv. Lenart-Čmurek, Ormož, Ptuj, Rogatec, Šmarje, Kočje, Brežice-Sevnico, Laško, Trbovlje-Hrastnik, Celje-Teharje, Št. Juri in okolico, Vojnik in okolico, Slov. Bistrico, Konjice, Žalec in okolico, Braslovce in okolico, Vransko, Mozirje-Kokarje Rečico, Gornji Grad, ostalo Gornjo Savinsko dolino, Šoštanj-Velenje, Slovenji gradec, Podravska dolina s Kapljo v arveškem kraju, Maribor na desnem dravskem bregu in Maribor na levem dravskem bregu. Načelniki teh okrajnih organizacij so člani glavnega odbora. Glavni odbor šteje najmanj 40 članov, iz glavnega odbora se voli izvrševalni odbor.

Nato so se izvolili zaupniki, ki imajo nalogo izvesti okrajno organizacijo. Okrajna organizacija v Celju je že izvedena; na čelu te organizacije stoji: dr. Božič, prof. dr. Dolar, nadučitelj Armin Gradišnik, dr. Karlovšek, dr. Kukovec, Iv. Rebec, zdravnik dr. I. Serbec, urednik V. Spindler, dr. Lj. Stiker in učitelj Fr. Voglar. Ta odbor opravlja sedaj strankine posle.

O temi „Narodna stranka in trgovstvo“ je govoril dr. Jos. Karlovšek. V svojem govoru je dokazoval važnost trgovskega stanu za štajerske Slovence in predlagal to-le resolucijo:

„Zbor zaupnikov Narodne stranke izraža svoje trdno prepričanje, da je splošni napredek štajerskih Slovencev odvisen od njih napredka v trgovstvu.

Zato naroča svojemu glavnemu odboru najvestnejši študij trgovskih razmer na Spodnještajerskem in najodločnejše delovanje za vzgojitev trgovskega naraščaja, za zagotovitev strokovnega trgovskega šolstva in za ustvaritev zanesljive opore za trgovstvo od strani primernih denarnih zavodov.

Na vsak način mora biti eden izmed prvih smotrov narodne stranke ustanovitev posebne trgovske in obrtne zbornice za Spodnje Štajersko.

O strankinem glasilu „Narodni List“ je referiral dr. Lj. Stiker. V svojem govoru je naglašal, da se je na Štajerskem že zdavna čutila potreba naprednega, svobodnomiselnega lista, ki bi naj zajel nemškutar-skemu „Štajercu“. Ko se je rodila „Narodna stranka“, se je takoj sklenilo, pričeti z izdajanjem takega lista. „Zvezna tiskarna“ v Celju je tiskanje glasila narodne stranke odklonila, češ da bo novi list rušil štajersko slovo. „Narodni List“ se je moral tiskati v Krškem, a tudi tukaj

so se mu delale sáprake, ker je drž. pravdnštvo v Novem mestu ustavilo drugo številko, češ, da uredništvo in upravnštvo ne sme biti krajevno ločeno. „Narodni List“ se je prvič natisnil v 6000 izvodih in se razposlal. Vrnilo se ga je komaj 200 izvodov, kar je gotovo dobro znamenje. Dobili so se naslovi mnogih „Štajer-čevih“ naročnikov, ki se jim je nato poslal „Narodni list“. Kolikor se da konstatirati, so ga sprejeli z velikim zanimanjem in se je nadejati, da bo „Narodni List“ polagoma popolnoma izpodrinil „Štajerca“. Dosedaj je stala vsaka številka lista poprečno 400 K, torej bi bilo z listom na leto stroškov okoli 20 000 kron. Pokritja je računati okrog 12 000 K, torej se kaže primankljaja okoli 8.000 K. Ta primankljaj se bo znatno znižal, ker se je ponudila „Zvezna tiskarna“ v Celju, da prevzame v bodoče tisk, in je odbor ta ofert tudi sprejel. S tem se bodo precej znižali stroški za izdajo lista. „Narodni List“ prične izhajati v „Zvezni tiskarni“ v Celju dne 15. t. m. Debate o tem poročilu so se udeležili dr. Kukovec, dr. Karba, Strmšek in Zdravce. Nato se je soglasno sprejela ta-le resolucija: „Ustanovni shod „Narodne stranke“ sklene, da je dolžnost posameznih članov in posebno okrajnih odborov, da pospešujejo glasilo stranke bodisi s sodelovanjem pri listu, bodisi z nabiranjem naročnikov. Ustanovi se štajerski narodni sklad, ki je namenjen za potrebe strankine organizacije in pospeševanje narodnih ciljev.

O točki „Narodna stranka in delavstvo“ je poročal dr. Gosak, ki se je takorekoč prvi na Štajerskem jel zanimati za delavsko vprašanje. Po zanimivih izjavanjih o delavskem vprašanju je predlagal sledečo resolucijo:

Zaupniki narodne stranke smatrajo neobhodno potrebnim, da se priprte delavski stan v organizacijo celotnega naroda.

V svrhu tega je treba temu stanu prigrizati stanovsko in narodnostno samozavest.

V svrhu omogočenja uspešnega in trajnega dela se mora osnovati „Splošno slovensko delavsko društvo za Štajersko“.

V vseh delavsko stanovskih vprašanjih zavzame narodna stranka vsikdar demokratično stališče ter ga bode z vso odločnostjo zastopala iz zagovarjala.

V posameznem zahtevamo:

1.) Obramba otrok proti izrabljenju od strani delodajalca potom zakonodajstva se mora raztezati do 16 leta starosti, ne samo do 14, kakor doslej.

2.) Da se delavcem ne brani štrajkov ter se stavi celo kazni nanje, ampak da se po vzoru francoskega zakonodajstva prepusti delavstvu v tem oziru popolnoma prosto pot.

3.) V zdravstvenih ozirih se hočemo potrditi v prvi vrsti za zdrava delavska stanovanja s tem, da osnujemo povsod, kjer se pojavi kaka potreba, zadrage, ki pripravijo proti malim odplačilom delavcem zdrava stanovanja.

4.) Glede plače zavzamemo sledeče stališče: Cena produktom vedno raste, živila se podražujejo, vrednost denarja pada, življenjske potrebe se večajo in vsled tega upravičeno zahtevamo, da se plače delavcem v prvi vrsti seveda tovarniškim po možnosti še zvišajo.

5.) Zahtevamo, da se postavnim potom določi v tovarnah in rudnikih 8 urni delavnik.

Človek ohrani samo takrat zdravo in sveže telo, če ga ne uničuje s pretiranim napornim delom.

Delavec mora imeti dovolj počitka, na drugi strani pa si lahko v prostih urah pridobi dovolj izobrazbe, ki je njemu neobhodno potrebna. V slučaju 8 urnega delavnika ostane delavec duševno in telesno čil do pozne dobe življenja.

Da se zgodi, zahtevamo iz humanitarnih in narodnostnih ozirov, kajti samo zdrav in čil delavec nam zapusti krepek zarod in samo delavec, ki ima za razvedrila in izobrazbo dovolj prostega časa, se bo mogel pečati z vzgojo otrok, kateri so sicer prepričani samim sebi in tvorijo navadno — žilbog pokvarjen malovreden material. Da se nas ne razume napačno, pojasnimo zahtevo 8 urnega delavnika tudi iz stališča delodajalca. Izpčito telo delavčeve opravil v kratki 8 urni delavni dobi najmanj isto delo, kakor utrujeno telo v poldrugkrat do 2 krat tako dolgem času. Iz dejstva, da se delavec v prostih urah izobrazi, se poda delodajalcu velik kapital, kajti izobraženo delavstvo reprezentira neprimerno večjo vrednost, nego neizobraženo. To nam kažejo statistični podatki ruskih naprav angleških delavcem. Podjetniki, to je delodajalci imajo torej od 8 urnega delavnika samo dobiček in se je samo čuditi, da se mu zoperstavljajo.

6.) Bomo vedno zahtevali, da se da delavstvu dovoljno število potreb-

nih strokovnih šol, da se isto dvigne glede izobrazbe v svoji stroki ter se s tem oboroži v višji meri za boj za vsakdanji kruh.

7.) Zahtevamo, da se pogodba med delodajalci in tovarniškimi delavci postavi pod zakonito obrambo, v tem oziru pred vsem, da delodajalec ne bo upravičen kratkoma izpediti uslužbenih svojih delavcev brez vsega iz službe ter tako vreči tisoče in tisoče delavskih rodbin izpod strehe in jih izpostaviti gladi.

8.) Dosledno izvedbo nedeljskega počitka.

O temi „Narodna stranka in obrtništvo“ je razpravljal obrtnik Ivan Rebec, ki je podal mnogo uvaževanja vrednih migljajev, tičočih se pospeševanja slovenske obrti na Štajerskem. Na njegov predlog je shod sprejel to-le resolucijo:

Narodna stranka za Štajersko vzame v svoj program delovati z vso žilavostjo na to, da dobimo Slovenci popolno državno obrtno šolo s slovenskim učnim jezikom ter da vlada nastavi za slovenski Štajer slovenščine zmognega obrtnega instruktora in ravno tako obrtnega nadzornika.

„Narodna stranka“ hoče osobito delovati na to, da so pri nas snujejo strokovne zadrage s posebnim ozirom na naše vodne sile in izboren les ter v ta namen stopiti v dogovor s tehnikami in strokovnjaki.

Ko je jur. Prekoršek podal referat o „Ljudski izobrazbi“, je bil dnevni red izrpan in predsednik dr. Kukovec je zaključil shod, bodreš sornišlenike k marljivemu, vztrajnemu delu za strankina načela.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 11. decembra.

— **Volilna reforma pred gosposko zbornico.** Včeraj je posebna komisija te zbornice se pričela posvetovati o volilni reformi. Po gozdu nemških časopisov je zapihala strahopetna sapa, češ, gosposka zbornica nam bo vzela vse sadove, ki so nam dozoreli v poslanski zbornici. Ta strah je neutemeljen, ker bodo stari gosposdi v gosposki zbornici cesarjevi besedi parirali, kakor parira rekrut na vežbališču! Govori se, da bode posebna komisija izrekla se za pluraliteto, in sicer tako, da dobi vsak volilec s petintrideset letom pravico do dveh glasov. Naše stališče nasproti pluraliteti je znano: da se je upeljala resnična splošna in enaka volilna pravica, morali bi se z vso odločnostjo upreti proti vsakemu pluralnemu pri-mesku. V volilni reformi pa tiči pluraliteta tik pluraliteta. In vse to na korist nemškemu narodu! Ena pluraliteta več ali manj, je torej brez posebnega pomena! Da se sprejme v gosposki zbornici pluraliteta, bi to razmer na Kranjskem čisto nič ne spremenilo: vladna volilna reforma ustanavlja za Kranjsko eno samo kurijo, to je rimsko kurijo. Pri ti ostane, tudi če se sprejme pluraliteta gosposke zbornice: Vzlic temu pa so naši poslanci prav storili, da so glasovali za pluralni sistem, in prav bodo storili, če bodo tudi v bodoče za pluraliteto glasovali, ako bi se jim prilika nudila. To pa samo s fakičnega vzroka, da je sedaj, ko so Korošci v zbornici tako sramotno pogoreli, pluraliteta edino sredstvo, s katerim se zajamči koroškimi bratom vsaj en mandat!

— **Poslanec Lemež o celjskem Pommerju.** Omenjeni koroški poslanec, ki je brez dvojbe slovenskega pokolenja, ima precej suhotnega humorja. Ko se je od slovenske strani ugovarjalo proti nemški mestni skupini na Spodnjem Štajerskem, je ta ugovore zavrnil z besedami: „Kaj jokate? Kdo pa pravi, da ostane ta mandat v nemških rokah? Še enkrat naj Celjani svojega Pommerja kandidujejo, pa je mandat vaš!“

— **Volitev v predstojništvo in razzodišče delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu.** Dne 29. decembra t. l. se vrše dopolnilne volitve v predstojništvo, odnosno v razzodišče delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu, v kateri sedaj niti Slovenci niti Hrvatje nimajo svojih zastopnikov. Pri predstojateljstvih nam je Slovincem vse storiti, da si pridobimo v vodstvu in razzodišču zavoda primerno zastopstvo. Osnova se je v Ljubljani za te volitve akcijski odbor, obstoječ iz zastopnikov obeh slovenskih strank; obe stranki sta namreč

menja, da gre tu za pravično, obče slovensko stvar, kateri je pomoči do zmage le ob složenem postopanju. V imenu tega odbora se obračava do naših županstev, župnijskih uradov, do obrtnikov in do zavednih Slovencev sploh z nujno prošnjo, da v svojih krajih pri obrtnikih, ki imajo svoje delavce zavarovane zoper nezgode, zberejo glasovnice, ki so jim bile nedavno poslano. Glasovnice naj vsak delodajalec podpiše! Imen kandidatov pa ni treba vpisati. Zbrane glasovnice je poslati na naslov: Josip Lenarčič v Ljubljani, pisarna trgovske zbornice. — Za odbor: Josip Lenarčič, l. r.; Karel Pollak, l. r.

— **Klerikalci in obrtniki.** Klerikalci nimajo med obrtniki skoro prav nič zaslombe. To je čisto naravno. Obrtnik, ki kaj nase drži, vendar ne bo klerikalec. Kar je količjak obrtnika, ne mara nič vedeti o klerikalcih; za njimi hodi le kak „Krauterer“, kaka revica, ki se za glažek vina proda vsakemu, kdor ga hoče. Tega se klerikalci dobro zavedajo in zato skušajo na vse načine, da bi kaj obrtnikov ujeli v svoje zanke. Zdaj so ustanovili posebno društvo, ki se imenuje „Obrabna zveza zavednih obrtnikov.“ Boljšega obrtnika ni nobenega zraven; sami taki ljudje so pristopili, ki med obrtniki nimajo prav nič ugleda. Kako smešni so ti ljudje, kažejo njihovi razgovori o kreditnih razmerah. Tako govore otroci, ne pa razumni ljudje.

— **Slučaj, ki diši po korupciji.**

Jeseni leta 1905. je vstopil sin c. kr. vladnega svetnika in administrativnega referenta deželnega šolskega sveta, viteza Kalteneggera, v prvi razred na I. državni gimnaziji v Ljubljani. In tedaj je gospod vitez Kaltenegger v svoji skrbi kot oče sam izbral razrednika svojemu sinu. Gimnazijsko ravnateljstvo se je temu mogočnemu vplivu uklonilo in rado ali nerado ustreglo želji merodajnega gospoda pri deželnem šolskem svetu. Slučaj pa je nanesel, da je pozneje v ta razred vstopil tudi sin gospoda deželnega predsednika Schwarza in ni treba posebej poudarjati, da je izbrani razrednik sinovoma tako odličnih državnih funkcionarjev posvetil vso svojo pozornost in blagohotnost. Pred kratkim je bil razrednik imenovan ravnateljem za novomeško gimnazijo, čemur se z ozirom na njegovo kvalifikacijo in na blizu 30letno službovanje ne čudimo, dasi ga je, kakor je v Ljubljani sploh znano, poklicana korporacija za napominano službo šele na tretjem mestu predlagala. Pa naj je temu kakor hoče, mož pojde v Novo mesto in mi smo docela uverjeni, da bo ondi na prave mesto in da bo merodajna gospoda z njim lahko zadovoljna. A kdo naj bo njegov namestnik v razredu, katerega obiskujeta sinova omenjenih dostojanstvenikov? Vsakdo bi pač mislil, da je gimnazijsko ravnateljstvo samo poklicano rešiti to vprašanje in da se bode ono pri rešitvi vpoštevalo zgolj le pedagogične oziroma. Toda tak račun je napravljen brez predsednika c. kr. deželnega šolskega sveta in njegovega referenta, kajti treba je v prvi vrsti skrbeti za njuna sinova in naj pri tem trpe tudi načela pedagogike. Naravno in gotovo umestno bi bilo, da oni suplent, ki bode na gimnaziji poučeval namesto odhajajočega profesorja, oziroma sedanjega ravnatelja, postane tudi razrednik II. a razreda, v katerem je poleg sinov deželnega predsednika in referenta deželnega šolskega sveta še kakih 20 nemških učencev, in to tem bolj, ker potem ne bi bilo treba izpreminjati vsega dosedanjega šolskega reda. Pa kaj je merodajnim gospodom mar, če je v dosegu njihovih namenov treba tudi cele prekucije v šolskem redu, oni imajo moč in tej moči protiviti se ni varno. Gimnazijsko ravnateljstvo je bilo na steno pristisnjeno in moralo je ustrediti volens nolens želji višjih gospodov. Vzelo je namreč razredu III. b, v katerem je 46 slovenskih dijakov, izkušenega razrednika ter ga premestilo za razrednika v II. a raz-

Lepa elegantno, nanovo opraviljena

soba

s posebnim vhodom, razgled na park (nova Regaljeva hiša) se takoj odda na Miklošičevi cesti št. 22, II. nadstr. levo. 4336-6

V trgovino mešanega blaga se sprejme takoj

deček ali dekle

dobrih staršev in ki ima resno veselje do poslovanja.

V Škocjanu h. št. 6 pri Mokronogu, Dolenjsko. 4424-1

Destilacija žganja

v zvezi z izdelovanjem nealkoholnih osvežilnih pijač se lahko izvršuje takoj z najboljšim uspehom. Za oblastvevo dovoljenje za izdelovanje in prodajo se jamči in Vam uredi prav na mestu izveden strokovnjak brezplačno temeljito manipulacijo. Primeren pouk v dosego brze prodaje. Brezkonkurenčne vrste in reklame na razpolago. Resni ponudniki naj pišejo pod „Goldgrube 2500“ na anonimno ekspedicijsko. Eduard Braun na Dunaju, I., Rotenturmstrasse 9. 4420-1

Globoko znižane cene pri
„Veliki tovarni“
LJUBLJANA
Resljeva cesta 3 Sv. Petra cesta 37.
Priporoča
svojo veliko in svežo zalogo konfekcije za gospode in dečke.
Velikanska izbira konfekcije za dame in deklice.
Velika zaloga kožuhovine za gospode.
A. LUKIČ, poslov. 4202-8

V zalogi imam letos izvanredno lepe
skladne koledarje
s krasnim ozadjem.
Koledarji so popolnoma brez napake. Firma in reklama vtisne se brezplačno.
Cene na zahtevo.
Velikanska izbira božičnih in novoletnih razglednic.
I. Bonač
v Ljubljani. 4317-5

Vljudno se priporoča
trgovina
s klobuki in črevlji
Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana,
Stari trg št. 10.
Velika zaloga, solidno blago.
3612 Cene zmerne. 22

Sprejema zavarovanja sloveškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica Zlati je ugodno zavarovanje na doživljenje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Vsek dan ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“
vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
Rez. fond: 34,788.837.76 K. Izplačane odškodnine in kapitalije 87,176.383.76 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-germansko upravo.
Vsa posojila daje:
Generalni zastop v Ljubljani, sigurne pisarne so v lastni bančni hiši v Gosposki ulici št. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkrajše. Uživa najboljši sloves, koder postuje.
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občinske namene.

Mesnica

v dobrem prometnem kraju blizu tovaru na Gorenjskem se odda na račun. Najraje oženemu brez otrok.
Natančnosti in kje, pove iz prijaznosti upravn. „Slov. Naroda“. 4326-7

Parna žaga DEGHENGI v Ljubljani išče

več zastopnikov

ki bi prevzeli nakup blodov proti proviziji.
Gostilničarji v bližini železniških postaj imajo prednost. 426-8

Za sezono razpošilja jako lepe purane, purice in drugo kuretnino po najnižji ceni

Bogomir Hude
Tepanje, pošta Konjice na Štajerskem. 4396-2

Pristni dobri
brinjevec
se dobi pri 329 27

L. ŠEBENIKU v Spod. Šiški.

Proda se iz proste roke

enonadstropna hiša

na Bledu št. 79 z dvoriščem, obtoječa v pritličju iz več, kleti, kuhinje, ene sobe in prodajalne v I. nadstropju pa iz predsobe in 4 sob, — vse v dobrem stanju.

Natančnejša pojasnila daje gosp. Alfred Rudesch, c. kr. notar v Radovljici. 4225-1

Zenitna ponudba.
31 leten nadučitelj išče znanja z deklico primerne izobrazbe, ki ima nekaj premoženja. Samo resne ponudbe, ako mogoče s sklo pod „D. S.“ poste restante Trst, glavna pošta. 4280

Kartoni
za razpošiljanje
klobas in sur. masla.
Najpripravnejša in najcenejša embalaža za 5 kg ovoj.
Cene in vzorci na razpolago.
Mastni papir za ovij. klobas.
Pergament. papir za ovijanje sur. masla.
4316-5 Vpraša naj se pri
Ivanu Bonaču
kartonažna tovarna v Ljubljani.

Velik božični semenj od 10. decembra dalje

po čudovito znižanih cenah pri trdki

Ljubljana **J. GROBELNIK** Pred škofijo

Praktična darila

kakor: namizni prti, stenske preproge, tepihi, zagrinjala, garniture, potovalne odeje, volnene in šivane (šepane) odeje, angleški pledi in šerpe, belo blago vseh vrst.

Izvanredno ceno in priporočljivo: najnovejše damsko blago za krila iz volne, barhenta in flanele kakor tudi sukneno blago za moške obleke in površnike.

Odrezki v dobro porabljivih množinah za slepo ceno.

Prva kranjska mizarska zadruga v Št. Vidu nad Ljubljano
vpisana zadruga z omejenim jamstvom
nasproti železniške postaje Vižmarje v lastni hiši
naznanja slavnemu občinstvu, da si je preuredila 4252 5
mizarsko delo nico s strojnim obratom na parno silo.
Velika zaloga spalnih, jedilnih in salonskih oprav, vseh vrst in slogov od preprostih do najfinejših, po najnižjih cenah, brez konkurence.
Izdeluje vsa pohištvena in stavbna dela, oprave za hotele, sanatorije in druge javne zgradbe.
Zaloga v Šent Vidu nad Ljubljano, prodajalna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 — v hiši Kmetke posojilnice.
Opomba: G. Dragotin Puc ni več zastopnik mizarske zadruge.

Ceniki na razpolago.

Proračuni in načrti brezplačno.

Naznanilo.

Če bi radi prodali zemljišče ali obrt vsake vrste tvornico, hišo, vilo, penzionat, graščino, mlin, opekarnico, hotel, gostilno, kmetiško domačijo hitro in skrivaj ali če iščete posojilo na posestvo, obrnite se zaupno na slovit strokovno in največje podjetje
„Intern. kupčijski kurir“
(„Intern. Geschäfts-Courier“) centrala na Dunaju
glavno zastopstvo
v Gradcu, Jakominißgasse 12.
Zastopstva po vseh deželah Avstro-Ogrske in v sosednjih državah. Zastopnik je stalno tu in je brezplačen njegov obisk zaradi ogledanja in domenitve. 4208-7

Prva domača slovenska pivovarna G. AUER-jevih dedičev
Ustanovljena leta 1854. v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12 4012 15 Številka telefona 210.
priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborni
marčno pivo v sodcih in steklenicah.